

ВИСНОВОК
про наукову новизну, теоретичне
та практичне значення результатів дисертації
ЦАО ШИЮЙ
«ФОРТЕПІАННІ СЮЇТИ КИТАЙСЬКИХ КОМПОЗИТОРІВ
В ІСТОРИКО-СТИЛЬОВІЙ ПАРАДИГМІ РОЗВИТКУ ЖАНРУ»
на здобуття ступеня доктора філософії
за спеціальністю 025 «Музичне мистецтво»
галузі знань 02 «Культура і мистецтво».

Публічну презентацію наукових результатів дисертації
проведено на спеціальному фаховому міжкафедральному засіданні
відділу аспірантури та докторантури
Львівської національної музичної академії імені М.В. Лисенка,
що відбулось 24 лютого 2025 року
(відповідно до Наказу № 43 від 14.02.2025)

ПРИСУТНІ (комісія у складі): усі члени та членкині засідання

Віктор Камінський – **голова засідання**, проректор з наукової роботи; Любов Кияновська – **спеціальна експертка із вивчення дисертації**, гарантка освітньо-наукової програми (дистанційне підключення); Ірина Антонюк – наукова керівниця аспірантки Цао Шиюй; Наталія Посікіра-Омельчук – завідувачка відділу аспірантури та докторантури; Уляна Граб; Зоряна Ластовецька-Соланська; Оксана Письменна; Лілія Назар-Шевчук; Оксана Мартиненко; Катерина Черевко; Наталія Завісько – **секретарка засідання**.

СЛУХАЛИ: публічну презентацію наукових результатів дисертації здобувачки ступеня доктора філософії Цао Шиюй «Фортеп'янні сюїти китайських композиторів в історико-стильовій парадигмі розвитку жанру»; обговорення наукової новизни, теоретичного та практичного значення результатів дисертації.

Обґрунтування вибору теми дослідження. Композиторська практика XX – XXI століть характеризується розвитком існуючих і створенням новітніх жанрово-стильових моделей музичного мистецтва. В музикознавчих дослідженнях спостерігається тенденція збільшення кількості наукових праць з питань вивчення різноманітних жанрів в історико-стильовій парадигмі. Сучасний рівень фортеп'янної композиторської спадщини Китаю проектує необхідність глибокого історичного і теоретичного осмислення її тенденцій та всебічного дослідження окремих жанрів творчості. Під цим кутом зору зовсім недослідженим серед жанрів постає фортеп'янна сюїта. Пізнання жанрово-стильових тенденцій у розвитку китайської фортеп'янної сюїти стає вельми актуальним, оскільки ця проблематика поки ще залишається не дослідженою.

Сюїта є однією з найпоширеніших форм світової циклічної інструментальної музики, унікальним явищем серед яких в історії розвитку світових жанрів постає фортепіанна сюїта китайських композиторів. Її особливість виявляємо вже в ознаках історичної тривалості процесів становлення і розвою західноєвропейських клавірних сюїт від кінця XVII ст. (майже п'ять століть) і перших прикладів сюїт китайської композиторської творчості для фортепіано лише в XX ст., в другій половині 1930-х рр. (близько 90 років).

Китайська фортепіанна сюїта – унікальне явище в історії розвитку світових жанрів. Її винятковість та оригінальність виявляємо вже у відмінності процесів становлення ранніх західноєвропейських клавірних сюїт, яке розпочалось наприкінці XVII ст., та появи перших прикладів сюїт китайської композиторської творчості для фортепіано лише в XX ст., в другій половині 1930-х років. Після створення першого зразка – фортепіанної сюїти Лю Сюяна («Китайська сюїта», 1936), наступний розвиток цього жанру в творчості національних композиторів, що триває менше одного століття, демонструє величезний поступ і доведення сюїтного циклу до вищого ступеню досконалості.

За хронологічно короткий період китайськими композиторами створено сотні фортепіанних сюїт, що демонструють багато високоякісних, на рівні світової музичної творчості, різноманітних зразків. Вивчаючи і засвоюючи принципи творення сюїти в європейській музиці, китайські композитори демонструють високопрофесійні приклади втілення індивідуальних способів національного музичного мислення.

Беручи до уваги, що розвиток європейської сюїти в період майже п'яти століть, а китайської менше 90 років, осягаємо розуміння досягнень, що виявились у її швидкому поступі – в розробленості структури форми, типологічних особливостей, образної наповненості, що виявилась у втіленні архетипових образів, тяжінні до відтворення картин природи та національних обрядів як магістральних серед концептів китайської музики, у застосуванні картинної мальовничості, національних методів програмності і картинного звукопису, в тяжінні до засад музичного мистецтва Романтизму, Імпресіонізму та їх майстерного поєднання із сонорикою та композиційними техніками авангарду – додекафонії, пуантилізму і серіальної музики.

Враховуючи фактор історичної тривалості в розвитку європейської і китайської сюїт, осягаємо розуміння створення в китайській фортепіанній творчості впродовж справді короткого проміжку часу великої кількості високохудожніх зразків, що відбивають різноманіття сутнісних ознак щодо структури, відмінних від європейських сюїт новаторських рішень, типологічних особливостей, які перш за все знаходимо в продовженні розвитку в сюїтах

прикмет професійної національної музичної творчості – в утіленні архетипових образів, відтворенні картин природи і національних обрядів як магістральних серед концептів китайської музики, в застосуванні методів програмності і картинного звукопису, в тяжінні до засад музичного мистецтва Романтизму, Імпресіонізму та їх майстерного поєднання з композиційними техніками авангарду.

Отже, актуальність запропонованої теми роботи зумовлена відсутністю комплексного музикознавчого дослідження з проблематики становлення і розвитку китайської фортепіанної сюїти, що мають важливе значення для досягнення поступу цього жанру в Китаї у його історико-стильовій парадигмі. Представлена робота стає ще більш актуальною не лише в сенсі першого дослідження парадигмальних ознак розвитку жанру фортепіанної сюїти в Китаї, але й у першому дослідженні та доведенні важливої ролі в процесі її розвитку праці виконавців і педагогів-піаністів Китаю, що виявляють професійні досягнення у вивченні та виконавській інтерпретації сюїт. Також представлений у дисертації аналіз найпоказовіших сюїт китайських композиторів мав на меті презентувати глибину краси їх музики, оригінальність та сміливість експериментальних рішень, що, на нашу думку, сприятимуть ширшій популяризації цих творів серед українських виконавців-піаністів.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами.

Дисертаційне дослідження виконане у аспірантурі Львівської національної музичної академії ім. М. В. Лисенка і відповідає темі № 5 «Позаєвропейські артефакти музичної культури минулого і сучасності» перспективного тематичного плану науково-дослідної роботи Львівської національної музичної академії імені М. В. Лисенка на 2020 – 2025 рр.. Тема дисертації затверджена на засіданні вченої ради Львівської національної музичної академії ім. М. В. Лисенка: протокол засідання № 8 від 13. 11. 2020 р.

Мета роботи полягає в дослідженні фортепіанних сюїт китайських композиторів та характеристиці їх рис у контексті історико-стильової парадигми розвитку жанру.

Поставлена мета передбачила виконання наступних **завдань**:

- провести культурологічно-мистецтвознавчий дискурс дослідження фортепіанної сюїти в контексті розвитку жанру;
- спираючись на принципи історико-музикознавчого дослідження, здійснити панорамний огляд фортепіанних сюїт китайських композиторів у контексті розвитку професійного музичного мистецтва Китаю, окреслити етапи її становлення і розвитку;
- дослідити розвиток китайської фортепіанної сюїти в концептуальному полі міжкультурного діалогу і взаємодії музичних культур;
- визначити і систематизувати типологічні ознаки образно-тематичних і стильових тенденцій китайських фортепіанних сюїт;

- здійснити аналіз найпоказовіших прикладів китайських композиторів доби Нового Китаю в світлі поєднання національних і європейських стильових елементів та репрезентації власних стильових знахідок;
- здійснити аналіз найпоказовіших фортепіанних сюїт китайських композиторів доби Новітньої історії Китаю в світлі виявлення резонансних явищ та перевтілення західних тенденцій і національної своєрідності.

Об'єктом дослідження є фортепіанна творчість китайських композиторів.

Предметом дослідження – процес розвитку фортепіанних сюїт китайських композиторів у системі змін музичної мови їх взірців в історичному та стильовому контекстах.

Матеріал дослідження становлять нотні видання фортепіанних сюїт китайських композиторів, навчально-методичні посібники та підручники, матеріали інтерв'ювання китайських композиторів, міжнародних конкурсів та фестивалів, китайські та українські періодичні видання, видання про китайські музичні інструменти, матеріали енциклопедичних, словникових та довідникових видань.

Наукова новизна роботи полягає:

Уперше в українському музикознавстві: реалізовано досвід цілісного вивчення фортепіанних сюїт китайських композиторів у системі змін музичної мови їх взірців в історичному та стильовому контекстах; комплексно досліджено та систематизовано об'ємний джерельний матеріал з проблем становлення і розвитку китайської фортепіанної сюїти впродовж усіх періодів розвитку китайської професійної музики; систематизовано сюїти за жанровими, образно-тематичними і стильовими ознаками, хронологією їх створення китайськими композиторами; уведено до наукового обігу музикознавчий аналіз представлених у роботі найяскравіших сюїт доби Нового і Новітнього Китаю в контексті репрезентації стильових знахідок та перевтілення тенденцій заходу і національної своєрідності.

Структура дисертації. Робота складається із вступу, трьох розділів із внутрішнім поділом на підрозділи, висновків до розділів, загальних висновків, списку використаних джерел, додатків. Загальний обсяг дисертації становить 256 сторінок, із них основного тексту – 186 сторінок. Список використаних джерел включає 230 найменувань, із них 25 – іноземними мовами.

Методологія дослідження ґрунтується на міждисциплінарній інтеграції наукових принципів історії, культурології та музикознавства. Реалізація мети потребувала використання наступного комплексу методів: *історико-культурологічний* – для осмислення взаємозв'язків і взаємовпливів у музичних процесах, послідовності динаміки етапів еволюції китайської фортепіанної сюїти; *джерелознавчо-пошуковий* – з метою опрацювання зарубіжних і китайських філософських, історичних, музикознавчих, науково-педагогічних і методичних праць та періодичних видань; *компаративний* – при аналізі та зіставленні процесів становлення і розвитку жанру сюїти в творчості західноєвропейських і китайських композиторів; *музикознавчий* – для аналізу

найпоказовіших взірців китайських композиторів та виявлення в них ознак інтеграції європейських і китайських традицій; *аналітичний*, що дозволив охарактеризувати композиційні і художні особливості фортепіанних сюїт китайських композиторів; *синергетичний* – при аналізі фортепіанних сюїт китайських композиторів у зв'язку із західними константними компонентами. Також було використано *аксіологічний підхід* при дослідженні аспектів взаємодії музичних культур Сходу і Заходу та виявлення ціннісних орієнтирів і перспектив фортепіанних сюїт китайських композиторів

Теоретичну базу дослідження складають роботи з різних галузей наукових знань, пов'язаних з важливими аспектами дисертації: присвячені розгляду глобалізаційних процесів, проблем діалогу культур та міжкультурної взаємодії, взаємовпливів китайської та західної музики, інтеграційних процесів у музичному мистецтві, філософії, філософії культури, філософії музичної культури, естетики та естетики музики, загальним питанням китайської та української культури, історії Китаю, історії китайської, західноєвропейської, української музики, композиторської творчості, художніх стилів та течій, синтезу стильових тенденцій у фортепіанному мистецтві, національної стилістики і музичної мови, проблематиці жанру сюїти, композиторських технік і категорій, інноваційних пошуків у композиторській творчості, виконавської інтерпретації, фортепіанного виконавства, педагогіки, музичного інструментарію Китаю.

Практичне значення отриманих результатів дослідження полягає в можливості використання матеріалів дисертації у подальших дослідженнях із проблем музичної культури, композиторської творчості і фортепіанного мистецтва Китаю, сприятимуть поглибленню знань з історії світової музичної культури, можуть бути застосовані в лекційних курсах «Стили і композиційні прийоми в сучасній музиці», «Історія фортепіанного мистецтва», «Фортепіанна інтерпретація», «Методика гри на фортепіано». Матеріали дисертації та теоретичні результати можуть застосовуватись піаністами-виконавцями, а також дослідниками музичних жанрів та стилів, фортепіанної композиторської та виконавської творчості, стати підґрунтям для подальшого вивчення сюїти як жанру циклічної форми, при викладанні гри на фортепіано та історико-музикознавчих дисциплін в Китаї та Україні.

Апробація матеріалів дисертації. Дисертація обговорювалася на спеціальних засіданнях відділу аспірантури та докторантури ЛНМА імені М. В. Лисенка з питань аспірантських звітів про виконання індивідуального плану наукової роботи здобувачів ступеня доктора філософії.

Основні положення дисертаційного дослідження оприлюднювалися у виступах на шести всеукраїнських та міжнародних наукових конференціях: VII науково-практична конференція «Сучасне мистецтво: науково-методичний аспект» (5 – 7 квітня 2017 р., м. Київ), I міжнародна науково-практична конференція «Мистецька освіта в європейському соціокультурному просторі XXI століття» (20 – 21 квітня 2017 р., м. Мукачеве), VII Міжнародна наукова конференція «Хорове мистецтво України та його подвижники» (19 жовтня 2018 р., м. Дрогобич), «Сучасне мистецтво: науково-методичний аспект» (17-19 квітня 2018 р., м. Київ), Міжнародний науковий форум «Музикознавчий універсум молодих» (27 лютого – 2 березня, 2018 р. м. Львів), V міжнародна

наукова конференція молодих вчених «Культура і мистецтво: сучасний вимір»(17-18 квітня, 2018 р., м. Київ). Тези п'ятьох доповідей опубліковано.

Повнота викладу матеріалів дисертації в публікаціях та особистий внесок здобувача в публікації. За темою дисертації опубліковано п'ять одноосібних наукових статей у спеціалізованих фахових виданнях категорії «Б», затверджених ДАК МОН України

Статті у фахових наукових виданнях, затверджених МОН України:

1. Цао Шию. Фортепіанний цикл «Картина Башу» забутого китайського композитора. *Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка. Серія: Мистецтвознавство*. Тернопіль: Вид-во ТНПУ ім. В. Гнатюка, 2019. №1 (вип. 40). С. 157-163. <https://doi.org/10.25128/2411-3271.19.1.21>
<http://nzm.tnpu.edu.ua/article/view/176184>
2. Цао Шию. Концепція «органічної музики» Тан Дуна на прикладі фортепіанної сюїти «Спогади про вісім акварельних картин». *Наукові збірки Львівської національної музичної академії імені М. В. Лисенка / Статті: Музикознавчий універсум*. Львів, 2019. № 44. С. 166-179. DOI: <https://doi.org/10.33398/2310-0583.2019.44.166.179>
<http://journals.lnma.lviv.ua/index.php/naukovizbirky/article/view/669/636>
3. Цао Шию. Фортепіанна сюїта Ду Мінсіня «Русалонька» як приклад поєднання засад національної та європейської музичної мови. *Українська музика. Науковий часопис*. Число 2 (32). Львів, 2019. С. 98-104. <https://ukrmus.wordpress.com/wp-content/uploads/2019/11/2019-2-n32-13.pdf>
4. Цао Шию. Фортепіанний цикл Цюань Цзіхао «Поєднання довгого і короткого» як приклад авангардної музики доби нового Китаю. *Українська музика: науковий часопис*. Львів, 2019. Число 3-4 (33-34). С. 54-60. DOI: [10.33398/2224-0926-2019-33/34-3/4-54-60](https://doi.org/10.33398/2224-0926-2019-33/34-3/4-54-60)
<https://ukrmus.wordpress.com/home-ua/issues-ua/2019-3-4-n33-34/>

У закордонних виданнях: Цао Шию. Аспекти використання принципів сюїтності у фортепіанній творчості композиторів Китаю. Китай, 2019. *Art Panorama*. Тяньцзінь: Тяньцзіньське народне видавництво: 2022. ISSN 2096-0905. С. 24-26. (КНР, китайською мовою).

Публікації апробаційного характеру:

1. Циклічні форми для фортепіано в творчості китайських композиторів. VII науково-практична конференція «Сучасне мистецтво: науково-методичний аспект» 5 – 7 квітня 2017 р., м. Київ.
2. Приклади професійної підготовки китайських композиторів в контексті діалогу культур Схід – Захід. I міжнародна науково-практична конференція

«Мистецька освіта в європейському соціокультурному просторі ХХІ століття» 20 – 21 квітня 2017 р., м. Мукачеве.

3. Циклічні твори для дітей у творчості китайських композиторів. *«VII Міжнародна наукова конференція «Хорове мистецтво України та його подвижники»* 19 жовтня 2018 р., м. Дрогобич.

4. Аспекти творчої діяльності Хуан Хувей. *VIII науково-практична конференція «Сучасне мистецтво: науково-методичний аспект»* 17-19 квітня 2018 р., м. Київ.

5. Еволюція фортепіанних циклів у творчості китайських композиторів 1950 – 1980-х років. *Міжнародний науковий форум «Музикознавчий універсум молодих»* 27 лютого – 2 березня, 2018 р. м. Львів.

6. Вплив культурних і релігійних традицій на становлення фортепіанної творчості китайських композиторів Внутрішньої Монголії і Тибету. *V міжнародна наукова конференція молодих вчених «Культура і мистецтво: сучасний вимір»* 17-18 квітня, 2018 р., м. Київ.

Характеристика особистості здобувачки.

Цао Шиюй у 2015 році здобула повну вищу освіту у Львівській національній музичній академії імені М. В. Лисенка за спеціальністю «Музичне мистецтво», з присвоєнням кваліфікації магістра музичного мистецтва, викладача фортепіано, артиста камерного ансамблю, концертмейстера.

У 2019-2023 рр. навчалась в аспірантурі Львівської національної музичної академії імені М. В. Лисенка за освітньо-науковою програмою доктора філософії (науковий керівник – кандидат мистецтвознавства, доцент кафедри історії музики Львівської національної музичної академії імені М. В. Лисенка Ірина Антонюк).

У вересні 2024 р. здійснила вступ на повторне навчання в аспірантурі Львівської національної музичної академії імені М. В. Лисенка для захисту дисертації на здобуття ступеня доктора філософії.

Оцінка мови та стилю дисертації. Дисертація написана українською мовою з правильним вживанням лінгвістичної та спеціальної термінології. Стиль викладених в дисертації матеріалів дослідження – науковий.

Дані про відсутність текстових запозичень та порушень академічної доброчесності. Під час виконання дисертації здобувачка дотримувалася принципів академічної доброчесності. За результатами перевірки та аналізу матеріалів дисертації не було виявлено ознак академічного плагіату, фабрикації, фальсифікації.

УХВАЛЕНО:

1. Дисертація Цао Шиюй «Фортепіанні сюїти китайських композиторів в історико-стильовій парадигмі розвитку жанру», представлена на здобуття ступеня доктора філософії за спеціальністю 025 «Музичне мистецтво», є ґрунтовним, інноваційним, самостійним, завершеним науковим дослідженням, що містить наукову новизну, теоретичне та практичне значення.

Зміст дисертації, яку присвячено дослідженню фортепіанних сюїт китайських композиторів як феномену в парадигмі історичних та стильових тенденцій розвитку жанру циклічної інструментальної музики, відповідає визначеній меті; поставлені здобувачкою завдання повністю розв'язано, основні положення дисертації мають наукову новизну.

Обсяг та структура дисертації відповідають вимогам, що висуваються до дисертацій на ступінь доктора філософії. Зміст дисертації повністю відповідає спеціальності 025 Музичне мистецтво.

Результати дисертації пройшли апробацію на 6 міжнародних та Всеукраїнських науково-практичних і науково-творчих конференціях, основні положення відображено у 12 наукових публікаціях.

2. Викладене дозволяє дійти висновку, що дисертація Цао Шиюй «Фортепіанні сюїти китайських композиторів в історико-стильовій парадигмі розвитку жанру» містить теоретичну, практичну значущість, наукову новизну; її результати можуть бути запроваджені до науково-теоретичної та практичної сфери музичного мистецтва в Україні та світі.

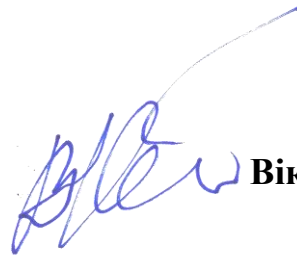
Дисертація, подана на здобуття ступеня доктора філософії, відповідає вимогам, передбаченим пунктами 10 та 11 Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 року № 44.

3. Рекомендувати дисертацію Цао Шиюй «Фортепіанні сюїти китайських композиторів в історико-стильовій парадигмі розвитку жанру» до публічного захисту на здобуття ступеня доктора філософії у разовій спеціалізованій вченій раді для присудження ступеня доктора філософії за спеціальністю 025 «Музичне мистецтво» галузі знань 02 «Культура і мистецтво».

Дисертацію було представлено на публічній презентації наукового дослідження, здійсненій здобувачкою Цао Шиюй в рамках проведення спеціального фахового міжкафедрального засідання відділу аспірантури та докторантури Львівської національної музичної академії імені М. В. Лисенка, а також обговорено і схвалено наукові результати дослідження спеціальною комісією засідання, визначеною Наказом №43 від 14 лютого 2025 р., що

засвідчує даний **позитивний висновок** про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів дисертації Цао Шиюй «Фортепіанні сюїти китайських композиторів в історико-стильовій парадигмі розвитку жанру».

Голова спеціального фахового
міжкафедрального засідання
відділу аспірантури та докторантури
Львівської національної
музичної академії імені М.В. Лисенка,
проректор з наукової роботи,
заслужений діяч мистецтв України,
професор кафедри композиції,
Лауреат Національної премії
України імені Т. Шевченка

Віктор КАМІНСЬКИЙ

Висновок підготовлено 24 лютого 2025 р.